

Vergaderjaar 2009–2010

32 013

Toekomst financiële sector

B

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 13 april 2010

De leden van de commissies voor Justitie en voor Financiën¹ hebben op 26 januari 2010 gesproken over de brief van de minister van Justitie over de toekomst van de financiële sector van 9 december jl. (32 013, A). De leden van de SP- en PvdA- fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het voornemen van de regering om de Code Banken van de Nederlandse Vereniging van Banken als de gedragscode voor banken aan te wijzen. Zij kunnen hiermee instemmen, maar hebben wel een aantal vragen die zijn opgenomen in de brief aan de minister van Justitie van 9 februari 2010.

De minister heeft op 9 april 2010 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Justitie,
Kim van Dooren

¹ Samenstelling commissie Justitie:

Holdijk (SGP), Dölle (CDA), Tan (PvdA), Van de Beeten (CDA) voorzitter, Broekers-Knol (VVD), De Graaf (VVD), Kneppers-Heynert (VVD), Kox (SP), Westerveld (PvdA) vicevoorzitter, Doek (CDA), Engels (D66), Franken (CDA), Peters (SP), Quik-Schuijt (SP), Haubrich-Gooskens (PvdA), Ten Horn (SP), Janse de Jonge (CDA), Koffeman (PvdD), Böhler (GL), Van Bijsterveld (CDA), Strik (GL), Lagerwerf-Vergunst (CU), De Vries (PvdA), Duthler (VVD) en Yildirim (Fractie-Yildirim).

Samenstelling commissie Financiën:

Van den Berg (SGP), Bemelmans-Videc (CDA), Terpstra (CDA), Ten Hoeve (OSF), Kox (SP), Vedder-Wubben (CDA), Biermans (VVD), Essers (CDA) voorzitter, Noten (PvdA), Sylvester (PvdA), Schouw (D66), Van Driel (PvdA), Doek (CDA), Leijnse (PvdA), Peters (SP), De Boer (CU) vicevoorzitter, Reuten (SP), Hofstra (VVD), Asscher (VVD), Laurier (GL), Hermans (VVD), Koffeman (PvdD), Böhler (GL), Elzinga (SP) en Yildirim (Fractie-Yildirim).

BRIEF AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Den Haag, 9 februari 2010

De leden van de commissies voor Justitie en Financiën hebben op 26 januari jl. gesproken over de brief van de minister van Justitie over de toekomst van de financiële sector van 9 december jl. (32 013, A). De leden van de SP- en PvdA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het voornemen van de regering om de Code Banken van de Nederlandse Vereniging van Banken als de gedragscode voor banken aan te wijzen. Zij kunnen hiermee instemmen, maar hebben wel een aantal vragen.

De inhoud van de Code Banken is voor een groot deel ingegeven door het rapport van de Commissie Maas. De leden van de SP- en PvdA-fractie zijn benieuwd naar de appreciatie van de regering van een aantal onderdelen van dit rapport – waar de regering tot nu toe nog niet op in is gegaan – in het bijzonder de conclusie dat «de macht van aandeelhouders de afgelopen tien jaar in het stakeholder model disproportioneel is toegenomen» (p. 21). Deelt de regering deze conclusie van de Commissie Maas voor de bancaire sector? En zo ja, op welke manier tracht zij deze disproportionele macht terug te dringen? Welke andere middelen dan de Code Banken zet zij voor dit doel in?

In hoeverre deelt de regering de conclusie van de leden van de SP-fractie dat de maatschappelijke rol van banken niet slechts gedefinieerd zou moeten worden door het beloningsbeleid en de aandeelhoudersstructuur, zoals het rapport van de Commissie Maas doet? Zijn er volgens de regering ook andere criteria? En zo ja, hoe wordt er op de naleving van deze criteria toegezien nu de Code Banken dit in navolging van de Commissie Maas niet heeft vastgelegd?

De leden van de SP- en PvdA-fractie vragen zich af in hoeverre de regering van mening is dat de niet-financiële prestatiecriteria, die zowel in het rapport van de Commissie Maas als in de Code Banken genoemd worden, voldoende zijn gedefinieerd? Is de Code Banken volgens de regering hier specifiek genoeg? Waar moeten wij volgens de regering aan denken? En hoe denkt de regering de naleving van dit concrete punt te bevorderen?

Is de regering het eens met de leden van de fracties van de SP en de PvdA dat criteria die kortweg samengevat kunnen worden onder de noemer Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), ook een zeer belangrijke rol zouden moeten spelen bij de principes van banken? Dat kan bijvoorbeeld door MVO aan beloningen te koppelen zoals bij meer grote ondernemingen het geval is, of door bij het verstrekken van gelden met deze principes rekening te houden. Waarom zet de regering hier niet meer op in?

De voorgaande vraag zouden de leden van de SP- en PvdA-fractie ook in bredere zin willen stellen. De Code Banken vormt een voorbeeld van zelfregulering. Aan de effectiviteit daarvan kan sterk worden getwijfeld. Die twijfel is door het gedrag van banken de laatste twee jaar niet minder geworden. Ook nu nog wekken banken niet altijd de indruk geleerd te hebben van de kredietcrisis. Waarom heeft de regering in dit concrete geval voor zelfregulering gekozen? Waarom is zij niet – in navolging van andere landen – zelf tot wetgeving overgegaan?

Ten slotte zijn de leden van de SP- en PvdA-fractie benieuwd hoe de regering het in de Code Banken vastgelegde beginsel «*pas toe of leg uit*»

(«comply or explain») beziet. Op basis van welke criteria zal de monitoringscommissie de deugdelijkheid van afwijkingen van de code beoordelen? Worden deze criteria ook ergens vastgelegd?

De commissie ziet de antwoorden op deze vragen met belangstelling op korte termijn tegemoet.

Mede namens P.H.J. Essers, voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,

Voorzitter van de vaste commissie voor Justitie,
R. H. van de Beeten

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 april 2010

In deze brief beantwoord ik, mede namens de Minister van Financiën, de vragen die zijn gesteld door de leden van de vaste commissies voor Justitie en Financiën over het ontwerpbesluit tot vaststelling van nadere voorschriften omtrent de inhoud van het jaarverslag van banken, dat op 9 december 2009 in verband met de voorgeschreven voorhangprocedure is overgelegd (Kamerstukken I 2009/10, 32 013, A).

De leden van de SP-fractie en van de PvdA-fractie kunnen instemmen met het voornemen om de code banken als gedragscode voor banken aan te wijzen, maar hebben een aantal vragen. De leden vragen of de regering de conclusie van de commissie-Maas voor de bancaire sector deelt dat «de macht van aandeelhouders de afgelopen tien jaar in het stakeholder-model disproportioneel is toegenomen». Indien deze conclusie wordt gedeeld, zouden deze leden graag vernemen op welke manier de regering tracht deze disproportionele macht terug te dringen.

Banken kunnen voor verschillende rechtsvormen kiezen om hun activiteiten te ontplooiën. Banken met de rechtsvorm van een kapitaalvennootschap (NV/BV) hebben aandeelhouders. Het bestuur en de raad van commissarissen van een vennootschap moeten zich richten naar het belang van de vennootschap en de daarmee verbonden onderneming. Dit betekent dat het bestuur en de raad van commissarissen de verschillende bij de vennootschap betrokken belangen, waaronder de belangen van de aandeelhouders, werknemers en crediteuren, bij hun taakvervulling betrekken op grond van het geldende vennootschapsrecht. Zij mogen zich niet uitsluitend richten naar de belangen van aandeelhouders. De Adviescommissie Toekomst Banken (de commissie-Maas) heeft in haar rapport «Naar herstel van vertrouwen» opgemerkt dat de meeste banken in Nederland een belangrijke publieke nutsfunctie hebben en zij daardoor een maatschappelijke rol vervullen die anders is dan die van de overige ondernemingen. De commissie-Maas stelt dat veel banken in de praktijk een steeds groter gewicht zijn gaan toekennen aan het belang van de aandeelhouders. Ik begrijp de opmerking van de commissie, waaraan de leden van de SP-fractie en PvdA-fractie refereren, aldus dat veel banken meer aandacht zouden hebben moeten schenken aan de belangen van hun klanten en de samenleving als geheel. In dat verband is het van groot belang dat de bancaire sector zelf stappen heeft ondernomen en met de code banken een evenwichtige afweging van alle belangen van bij de bank betrokken partijen voorstaat. In de code banken wordt het centraal stellen van de klant als een noodzakelijke voorwaarde voor de continuïteit van de bank beschreven. De wettelijke verankering van de code banken heeft tot gevolg dat banken verplicht worden om te rapporteren over de naleving van de principes, waaronder de principes die het klantbelang onderstrepen.

Voorts wordt gevraagd in hoeverre de regering de conclusie van de leden van de SP-fractie deelt dat de maatschappelijke rol van banken niet slechts gedefinieerd zou moeten worden door het beloningsbeleid en de aandeelhoudersstructuur. Deze leden vragen of er ook andere criteria zijn en hoe op de naleving wordt toegezien.

Het kabinet is van mening dat de maatschappelijke rol van banken niet slechts gedefinieerd wordt door het beloningsbeleid en de aandeelhoudersstructuur. De maatschappelijke rol van banken is breed. De

commissie-Maas lijkt eenzelfde mening te zijn toegegaan. Zo koppelt de commissie de maatschappelijke rol van banken mede aan het belang van de klant (vgl. pagina 7 en aanbeveling 1.11 van het rapport «Naar herstel van vertrouwen») en acht zij het van belang dat (de voorzitter van de raad van) commissarissen en bestuurders kennis hebben van de maatschappelijke functies van een bank en de politiek-maatschappelijke cultuur in Nederland (vgl. aanbevelingen 1.1, 1.4 en 1.13). Ook in de code banken zelf wordt volop aandacht besteed aan de maatschappelijke functie van banken (vgl. bijvoorbeeld de principes 2.1.3, 3.2.1, en 3.2.2). Teneinde de naleving van de principes van de code banken te bevorderen, wordt de code banken wettelijk verankerd. Hierdoor worden banken verplicht in hun jaarverslag verantwoording af te leggen over de naleving van de code banken. Voorts wordt een onafhankelijke commissie ingesteld die de naleving van de code banken zal monitoren.

De leden van de SP- en de PvdA-fractie vragen in hoeverre de niet-financiële prestatiecriteria die zowel in het rapport van de commissie-Maas als in de code banken worden genoemd, voldoende zijn gedefinieerd. Ook vragen deze leden hoe de naleving van dit punt wordt bevorderd.

In principe 6.4.3 van de code banken is bepaald dat een variabele beloning wordt gebaseerd op vooraf vastgestelde en beoordeelbare prestatiecriteria waarbij niet-financiële prestatiecriteria een belangrijk onderdeel vormen van de individuele beoordeling. Bij niet-financiële prestatiecriteria gaat het om criteria die niet zijn gerelateerd aan commerciële prestaties, zoals omzetgroei, marktaandeel, en winst. Hierbij kan, zoals in het rapport van de commissie-Maas is vermeld, onder meer worden gedacht aan klanttevredenheid, risicomanagement, human resources, integriteit, compliance en duurzaamheid. Het begrip behoeft naar mijn oordeel in de code banken geen nadere definiëring, juist om ruimte te houden voor invulling van deze criteria door de banken. Het is aan de individuele banken om te bepalen welke niet-financiële prestatiecriteria in dit kader een rol spelen en aan de stakeholders om te bezien of zij deze criteria passend vinden.

Met betrekking tot het bevorderen van de naleving van principe 6.4.3 van de code banken geldt hetzelfde als voor de andere principes van de code. Banken worden verplicht in het jaarverslag mededeling te doen over de naleving van de principes.

Een onafhankelijke commissie zal de naleving van de code banken monitoren. Verder kan de verantwoording door banken in hun jaarverslag over de naleving van de code een indicator zijn voor het toezicht door De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (de AFM) op die banken in het kader van de Wet op het financieel toezicht (de Wft), waaronder het toezicht van beide toezichthouders op het beloningsbeleid van banken.

De leden van de fracties van de SP en de PvdA vragen of criteria die samengevat kunnen worden onder de noemer Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) ook een zeer belangrijke rol zouden moeten spelen bij de principes van banken.

Het verdient navolging als ondernemingen een bijzondere maatschappelijke verantwoordelijkheid voelen en uitdragen. Dit geldt ook voor banken. Op welke wijze die verantwoordelijkheid wordt ingevuld, is in de eerste plaats aan de onderneming zelf. De raad van commissarissen kan daarbij een stimulerende rol vervullen. Zoals hiervoor is vermeld, bevat de code banken op dit punt diverse handvatten, waaronder het principe dat niet-financiële prestatiecriteria onderdeel vormen van de individuele beoordeling van de variabele beloning (6.4.3), de principes over het

profiel van commissarissen en bestuurders (2.1.5 en 3.1.2) en het principe over de moreel-ethische verklaring (3.2.3).

De leden van de SP- en PvdA-fractie vragen waarom de regering in dit concrete geval voor zelfregulering heeft gekozen en waarom zij niet zelf tot wetgeving is overgegaan.

De code banken is door de bancaire sector zelf opgesteld. De bancaire sector heeft zichzelf gecommiteerd aan waardevolle principes die eraan bijdragen om het vertrouwen in deze sector te herstellen. De voorgenomen wettelijke verankering van de code brengt evenwel mee dat de code banken geen vrijblijvende vorm van zelfregulering is. Door de wettelijke verankering moeten banken over de naleving van de principes verantwoording afleggen in hun jaarverslag. Daarbij biedt het «pas toe of leg uit»-beginsel de flexibiliteit die nodig kan zijn omdat banken elk in bijvoorbeeld omvang en bestuursstructuur kunnen verschillen. Dit biedt ruimte om aan verschillende behoeften te voldoen.

Tot slot merk ik op dat het kabinet reeds diverse (wettelijke) maatregelen heeft getroffen c.q. heeft aangekondigd, zoals het voorstel om een deskundigheidstoets van leden van de raad van commissarissen bij financiële ondernemingen wettelijk te verankeren. Voor een overzicht van deze maatregelen verwijs ik onder meer naar de kabinetsreactie op de code banken (Kamerstukken II 2009/10, 32 013, nr. 3). Het kabinet zal blijven bezien of additionele maatregelen vereist zijn.

Ten slotte vragen de leden van de SP- en PvdA-fractie hoe de regering het in de code vastgelegde beginsel van «pas toe of leg uit» beziet. Daarbij vragen zij op basis van welke criteria de monitoring commissie de deugdelijkheid van afwijkingen van de code zal beoordelen.

Gelijk aan wat van beursondernemingen wordt verwacht in het kader van de Nederlandse corporate governance code, wordt van banken verwacht dat zij de principes en bepalingen uit de code banken toepassen dan wel gemotiveerd in hun jaarverslag uiteen zetten waarom van toepassing wordt afgezien. Een belangrijke taak van de monitoring commissie code banken zal zijn om de naleving van de code banken in kaart te brengen op basis van het «pas toe of leg uit»-beginsel. De monitoring commissie zal hier zelf invulling aan geven. Waar nodig zal de commissie aanbevelingen kunnen doen over mogelijke aanpassingen van de principes uit de code banken. De monitoring commissie zal ten minste eenmaal per jaar verslag uitbrengen van haar bevindingen.

De minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin